

ปัจจัยทำนายการเกิดภาวะซึมเศร้าในกลุ่มนักศึกษา:

ความแตกต่างระหว่างหญิงชาย*

Predictive Factors of depression among college students:

Differences between male and female

บทความวิจัย

วารสารพยาบาลศาสตร์และสุขภาพ

Journal of Nursing Science & Health

ปีที่ 37 ฉบับที่ 2 (เมษายน-มิถุนายน) 2557

Volume 37 No.2 (April-June) 2014

เนตรชนก แก้วจันทา พย.ม** สมพร รุ่งเรืองกลกิจ ปส.ด.**,
วรลักษณ์ กิตติวัฒน์ไพศาล ปส.ด.** อังภา โคตนารา พย.ม**
Netchanok Kaewjanta RN, M.N.S.** Somporn Rungreangkulkij RN, Ph.D. **
Waraluk Kittiwatanapaisan RN, Ph.S.** Ingkata Kotnara RN, M.N.S **

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เพื่อศึกษาปัจจัยทำนายการเกิดภาวะซึมเศร้าในกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัย ใช้แบบคัดกรองภาวะซึมเศร้า(CES-D) ฉบับภาษาไทย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในสถาบันการศึกษาแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย จำนวน 2,187 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบสี่ขั้นตอน กลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ย 20.6 ปี พบกลุ่มตัวอย่างได้คะแนนคัดกรองภาวะซึมเศร้ามากกว่า 22 คะแนน ซึ่งถือว่ามีความเสี่ยงสูงจะ 21.40% วิเคราะห์ข้อมูลโดยการถ่วงน้ำหนักด้วยค่าน้ำหนักจากการสุ่มตัวอย่างด้วยสถิติถดถอยลอจิสติกพบปัจจัยที่สามารถร่วมทำนายการเกิดภาวะซึมเศร้าในกลุ่มนักศึกษาได้แก่ สัมพันธภาพในครอบครัว แรงสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ค่าใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือน และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิต โดยพบปัจจัยด้านแรงสนับสนุนจากญาติและพฤติกรรมการใช้สารเสพติดสามารถร่วมทำนายการเกิดภาวะซึมเศร้าได้เฉพาะในกลุ่มนักศึกษาหญิง และปัจจัยด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง สามารถร่วมทำนายการเกิดภาวะซึมเศร้าได้เฉพาะในกลุ่มนักศึกษาชาย

คำสำคัญ: นักศึกษา ภาวะซึมเศร้า เพศภาวะ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิต สัมพันธภาพในครอบครัว

Abstract

This study was to identify predicting factors of depression among college students. The Center for Epidemiologic Studies-Depression Scale (CES-D) Thai version was used to screen a total of 2,187 participating students in the northeastern of Thailand using a randomized 4-stage stratified cluster system. The average age of student participants was 20.6 years. It was found that 21.40% of the students scored higher 22 on the CES-D, which indicted depression. Analysis of the data weighted by multiple logistic regressions found that family connectedness, social support from friends, self esteem, financial expenses and life event contributed to the prediction of depression among college students. Social support from relatives and drugs use was found to be a predictor of depressive disorders only among woman. Self esteem was found to be a predictor of depressive disorders only among man.

keywords: students, depressive, gender, life events, family connectedness

* ได้รับทุนสนับสนุนจาก ศูนย์วิจัยและฝึกอบรมด้านแพศภาวะและสุขภาพสตรี คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** ศูนย์วิจัยและฝึกอบรมด้านแพศภาวะและสุขภาพสตรี คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทนำ

วัยรุ่นถือเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตในการที่จะก้าวเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ และวัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในหลาย ๆ ด้าน ทั้งด้านการเรียน เพื่อน ความรัก การเลือกอาชีพ การเตรียมพร้อมบทบาทเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ เป็นต้น ดังนั้นวัยรุ่นจึงเป็นวัยที่เสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสุขภาพจิตโดยเฉพาะกลุ่มปัญหาด้านอารมณ์ เช่น ภาวะซึมเศร้า ดังมีการศึกษาในต่างประเทศพบนักศึกษาในมหาวิทยาลัยมีภาวะซึมเศร้า ร้อยละ 27.1¹ สำหรับการศึกษาในประเทศไทยพบมีการศึกษาในกลุ่มนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตพบมีภาวะซึมเศร้า ร้อยละ 16.20²

จากการทบทวนวรรณกรรมพบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดภาวะซึมเศร้าในกลุ่มวัยรุ่น ได้แก่ เพศ³ ความเครียด⁴ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง⁵ สัมพันธภาพในครอบครัว⁵ การสนับสนุนทางสังคม⁶ พฤติกรรมการใช้สารเสพติด⁴ ประวัติการถูกระทำรุนแรง⁴ ค่าใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือน² รูปแบบการเผชิญปัญหา⁷ และสัมพันธภาพกับคนรักหรือแฟน⁸ และจากการศึกษาที่ผ่านมาพบปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเกิดภาวะซึมเศร้าในวัยรุ่นมีบางปัจจัยที่มีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มวัยรุ่นหญิงและชาย ดังมีการศึกษาพบพฤติกรรมการใช้สารเสพติดมีความสัมพันธ์กับการเกิดภาวะซึมเศร้าเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นหญิง⁹ ความล้มเหลวด้านการกีฬามีความสัมพันธ์กับการเกิดภาวะซึมเศร้าเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นชาย¹⁰ ความไม่พึงพอใจในภาพลักษณ์ มีผลกระทบหรือสร้างความทุกข์ใจในกลุ่มผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย⁹ ซึ่งพบความพึงพอใจในภาพลักษณ์มีความสัมพันธ์กับการเกิดภาวะซึมเศร้า¹⁰ รูปแบบการคิดวนเวียนอยู่กับปัญหา (ruminative coping) พบมากในกลุ่มผู้หญิงซึ่งพบมีความสัมพันธ์กับการเกิดภาวะซึมเศร้า⁷ การถูกระทำรุนแรงพบมีความสัมพันธ์กับการเกิดภาวะซึมเศร้า⁴ โดยพบเพศหญิงมีโอกาสเสี่ยงต่อการถูกระทำรุนแรงมากกว่าเพศชาย โดยเฉพาะการถูกระทำรุนแรงทางเพศ จากปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้นพบมีปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อการเกิดภาวะซึมเศร้าที่แตกต่างกันในกลุ่มเพศหญิงและชาย¹⁰ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก รูปแบบ

การเลี้ยงดู ค่านิยม ความคิด ความเชื่อ การกำหนดบรรทัดฐาน และความคาดหวังจากสังคมที่แตกต่างกันระหว่างเพศชายและเพศหญิง ซึ่งความแตกต่างระหว่างชายและหญิงที่สังคมกำหนดขึ้น นำมาสู่ปัญหา การแสดงออกของปัญหา และวิธีการจัดการปัญหาที่แตกต่างกันระหว่างชายและหญิง¹¹

ดังนั้นการที่ทราบถึงปัจจัยที่อธิบายการเกิดภาวะซึมเศร้าในวัยรุ่นหญิงและชาย จะทำให้ได้องค์ความรู้ที่ชัดเจนเพื่อนำไปพัฒนารูปแบบการป้องกันการเกิดภาวะซึมเศร้าในกลุ่มวัยรุ่นหญิงและชายที่มีความเฉพาะเจาะจงในกลุ่มเพศและวัย เพื่อลดอัตราการเกิดภาวะซึมเศร้าในกลุ่มวัยรุ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาปัจจัยทำนายการเกิดภาวะซึมเศร้าในกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัย ทั้งในกลุ่มนักศึกษาชายและหญิง ในปัจจัยดังต่อไปนี้ 1.ปัจจัยกระตุ้น ได้แก่ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิต 2.ปัจจัยเสี่ยง ได้แก่ เพศ อายุ ขณะที่ศึกษา ชั้นปีที่ศึกษา คะแนนเฉลี่ยผลการเรียน (GPA) การมีคู่อรักหรือแฟน ลักษณะที่พัก ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง รูปแบบการเผชิญปัญหา และพฤติกรรมการใช้สารเสพติด 3.ปัจจัยปกป้อง ได้แก่ สัมพันธภาพในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม ค่าใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือน

วิธีการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาในระดับอุดมศึกษา หลักสูตรภาคปกติ ที่กำลังศึกษาในภาคปลาย ปีการศึกษา 2555 ในสถาบันการศึกษาแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรของ Hsieh, Block & Lars¹² จากการศึกษาที่ผ่านมาพบสัดส่วนของการเกิดภาวะซึมเศร้าในกลุ่มนักศึกษา เท่ากับ 0.162² ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 1,482 คน การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการสุ่มแบบสี่ชั้นตอน (4-stage stratified cluster random sampling) โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างตามสาขาวิชาที่เปิดสอนมาเป็นหน่วยในการศึกษา ซึ่งการสุ่มแบบ

กลุ่มจะมีความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม ดังนั้นขนาดของตัวอย่างจึงต้องปรับเพิ่ม โดยใช้สูตรการคำนวณขนาดตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบง่ายแล้วปรับด้วยค่า design effect¹³ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 2,224 คน โดยศึกษาในกลุ่มนักศึกษาชาย 1,112 คน และ กลุ่มนักศึกษาหญิง 1,112 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลประชากร ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ อายุ คณะที่ศึกษา และ ชั้นปีที่ศึกษา

ส่วนที่ 2 แบบประเมินภาวะซึมเศร้า ใช้แบบคัดกรองภาวะซึมเศร้า CES-D (Center for Epidemiologic Studies-Depression Scale) ฉบับภาษาไทย¹⁴ ค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค 0.86 ค่าความไวเท่ากับ 72 ลักษณะคำตอบเป็นแบบประมาณค่า 4 ระดับ การแปลผลคะแนนจะนำคะแนนทั้งฉบับมารวมกันถ้าได้คะแนนมากกว่า 22 คะแนน ถือว่ามีภาวะซึมเศร้า

ส่วนที่ 3 แบบประเมินรูปแบบการเผชิญปัญหาที่ อรุณญา แพทย์ศาสตร์¹⁵ ได้ดัดแปลงมาจากแบบวัดวิธีการเผชิญปัญหา (The ways of coping) ของลาซารัสและโฟลด์แมน ค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.88 ลักษณะคำตอบเป็นแบบประมาณค่า 4 ระดับ

ส่วนที่ 4 แบบประเมินความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ของ โรเซนเบิร์ก ที่แปลเป็นภาษาไทยโดย ผ่องศรี ศรีมรกต¹⁶ ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค เท่ากับ .73 ลักษณะคำตอบเป็นแบบประมาณค่า 4 ระดับ

ส่วนที่ 5 แบบประเมินสัมพันธภาพในครอบครัว ใช้แบบประเมินความผูกพันในครอบครัวของ Resnick et al ที่ พิสมัย นพรัตน์¹⁷ แปลและดัดแปลง ค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค เท่ากับ .71 ลักษณะคำตอบเป็นแบบประมาณค่า 4 ระดับ

ส่วนที่ 6 แบบประเมินการสนับสนุนทางสังคม นำมาจาก นันทินี ศุภมงคล¹⁸ ที่ดัดแปลงมาจากของ พูนพร ศรีสะอาด ที่พัฒนาตามแนวคิดทฤษฎีการ

สนับสนุนทางสังคมของบราวน์ ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.88 ลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ

ส่วนที่ 7 แบบประเมินเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิต นำมาจากแบบประเมินที่ สุภาพร สมบัติหอม¹⁹ ได้พัฒนามาจากแบบประเมินเหตุการณ์เครียดในชีวิตของวัยรุ่นของ Hankin, Abramson & Siler ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.94 ลักษณะแบบวัดเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง งานวิจัยนี้ได้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น HE 552229

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำหนังสือเพื่อขออนุญาตเข้าเก็บข้อมูลถึงคณบดีทุกคณะที่ศึกษา และให้ผู้ช่วยนักวิจัยทำการชี้แจงวัตถุประสงค์และขอความยินยอมจากกลุ่มอาสาสมัคร เมื่ออาสาสมัครยินยอม ผู้ช่วยวิจัยแจกแบบสอบถาม และเมื่ออาสาสมัครตอบแบบสอบถามเสร็จผู้ช่วยวิจัยจะตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูล ในกลุ่มนักศึกษาที่ทำแบบประเมิน CES-D ถ้าพบมีคะแนนมากกว่า 22 ถือว่ามีภาวะซึมเศร้าทางคณะผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยจะทำการแปลผลข้อมูลในส่วนของภาวะซึมเศร้าและคืนข้อมูลให้นักศึกษากลุ่มนั้นทราบรวมทั้งให้ข้อมูลเพิ่มเติมในการดูแลตนเองและการสังเกตอาการ หากไม่ดีขึ้นสามารถไปขอรับคำปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญได้ที่ศูนย์บริการสุขภาพนักศึกษาหรือโรงพยาบาล HE 552229

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการถ่วงน้ำหนักด้วยค่าน้ำหนักจากการสุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลประชากรและปัจจัยทำนายกับการเกิดภาวะซึมเศร้า แบบ Univariate analysis โดยใช้สถิติ Chi-square และ Logistic regression เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และ หาค่า Odd Ratio ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% CI วิเคราะห์เพื่อหาปัจจัยทำนายการเกิดภาวะซึมเศร้า แบบ Multivariate analysis ด้วย

Multiple logistic regression และนำตัวแบบเข้าแบบ Forward stepwise โดยวิเคราะห์รวมและแยกวิเคราะห์ในกลุ่มนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง

ผลการศึกษา

ข้อมูลประชากรกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2,187 คน นักศึกษาหญิงมากกว่านักศึกษาชายเล็กน้อยคิดเป็นร้อยละ 50.55 อายุเฉลี่ยในกลุ่มนักศึกษาหญิง 20.48 ปี นักศึกษาชาย 20.55 ปี นักศึกษาหญิงส่วนมากศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ร้อยละ 24.4 นักศึกษาชายศึกษาในสาขาวิศวกรรมศาสตร์และสถาปัตยกรรมมากที่สุด ร้อยละ 23.8 นักศึกษาหญิงร้อยละ 25.8 กำลังศึกษาในระดับชั้นปีที่ 2 ส่วนนักศึกษาชายร้อยละ 25.4 กำลังศึกษาในระดับชั้นปีที่ 3 นักศึกษาหญิงได้คะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) มากที่สุดในช่วง 3.01–3.50 ร้อยละ 34.1 แต่นักศึกษาชายร้อยละ 35.1 มีเกรดเฉลี่ยสะสมอยู่ในช่วง 2.51–3.00 นักศึกษาหญิงและชายกว่าร้อยละ 61.1 และ 55.8 ไม่มีแฟนหรือคู่รัก นักศึกษาหญิงและชายร้อยละ 90.1 และ 87.1 อาศัยอยู่บ้านพักหรือหอพัก นักศึกษาหญิงและชายร้อยละ 85.6 และ 87.5 มีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองในระดับปานกลาง นักศึกษาหญิงมีรูปแบบการเผชิญปัญหาแบบมุ่งเน้นที่อารมณ์สูงและมุ่งเน้นที่ปัญหาลำบากร้อยละ 68.1 นักศึกษาชายมีรูปแบบการเผชิญปัญหามุ่งเน้นที่อารมณ์ต่ำและมุ่งเน้นที่ปัญหาลำบากร้อยละ 64.9 นักศึกษาหญิงและชายร้อยละ 21.1 และ 38.7 มีพฤติกรรมการใช้สารเสพติด นักศึกษาหญิงและชายกว่าร้อยละ 79.4 และ 80.8 มีสัมพันธภาพกับครอบครัวในระดับปานกลาง นักศึกษาหญิงและชายมากกว่าครึ่งได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมจากพ่อแม่และเพื่อน ในระดับมาก นักศึกษาหญิงและชาย ร้อยละ 17.3 และ 19.7 มีปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายต่อเดือนที่ไม่พอใช้จ่าย และนักศึกษาหญิงและชายมีคะแนนเฉลี่ยเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตใกล้เคียงกันคือ 34.73 และ 35.04 ตามลำดับ นักศึกษาที่ได้คะแนนจากแบบคัดกรองภาวะซึมเศร้ามากกว่า 22 คะแนน ซึ่งถือว่ามีความเสี่ยงซึมเศร้ากว่าร้อยละ 21.40 โดยพบอัตราการเกิดภาวะซึมเศร้าในกลุ่ม

นักศึกษาหญิงสูงกว่าชายคิดเป็นร้อยละ 52.04 และ 47.95 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 1)

จากการวิเคราะห์แบบ Univariate analysis พบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดภาวะซึมเศร้าในกลุ่มนักศึกษา ได้แก่ อายุ กลุ่มสาขาวิชา ระดับชั้นปีที่ศึกษา คะแนนเฉลี่ยผลการเรียน (GPA) ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง พฤติกรรมการใช้สารเสพติด สัมพันธภาพในครอบครัว แรงสนับสนุนทางสังคมจากแม่ แรงสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน แรงสนับสนุนทางสังคมจากญาติ ค่าใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือน และ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิต (ดังตารางที่ 1)

จากการวิเคราะห์ถดถอยลอจิสติกพหุ (Multiple logistic regression) พบปัจจัยที่สามารถร่วมทำนายการเกิดภาวะซึมเศร้าในกลุ่มนักศึกษาได้แก่ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ค่าใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือน และ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิต โดยพบปัจจัยด้านแรงสนับสนุนจากญาติ และพฤติกรรมการใช้สารเสพติดสามารถร่วมทำนายการเกิดภาวะซึมเศร้าได้เฉพาะในกลุ่มนักศึกษาหญิง และ ปัจจัยด้าน ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง สามารถร่วมทำนายการเกิดภาวะซึมเศร้าได้เฉพาะในกลุ่มนักศึกษาชาย (ดังตารางที่ 2)

อภิปรายผล

การศึกษาครั้งนี้พบนักศึกษามีภาวะซึมเศร้ากว่าร้อยละ 21.40 สอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมาพบนักศึกษามีภาวะซึมเศร้าร้อยละ 27.1¹ ทั้งนี้ เนื่องจากกลุ่มนักศึกษาต้องมีการปรับตัวหลายด้านทั้งเรื่อง การเรียน เพื่อน ความรัก การเลือกอาชีพ เป็นต้น ดังการศึกษาที่ผ่านมาพบปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดภาวะซึมเศร้าในกลุ่มนักศึกษาได้แก่ ปัญหาการเรียน ปัญหาความรัก การเงิน และเพื่อน ตามลำดับ²⁰ ประกอบกับช่วงวัยรุ่นเป็นช่วงวัยที่ต้องเตรียมพร้อมและมีการเปลี่ยนผ่านบทบาทสู่การเป็นผู้ใหญ่ที่ต้องรับผิดชอบและถูกคาดหวังจากสังคมจึงส่งผลให้วัยรุ่นมีความเครียด ดังมีการศึกษาพบนักศึกษาให้ข้อมูลว่าการถูกสังคมคาดหวังต่อบทบาทหน้าที่ของวัยรุ่นที่จะก้าวเข้าสู่ผู้ใหญ่ทำให้นักศึกษา

ความเครียด²¹ ซึ่งความเครียดนำมาสู่การเกิดภาวะซึมเศร้า^{4,22}

จากข้อมูลพบนักศึกษาหญิง (ร้อยละ 52.04) มีอัตราการเกิดซึมเศร้าสูงกว่านักศึกษาชายเล็กน้อย สอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมาพบกลุ่มวัยรุ่นหญิงมีภาวะซึมเศร้าสูงกว่ากลุ่มวัยรุ่นชาย ร้อยละ 19 และ 13.7 ตามลำดับ²³ ทั้งนี้เนื่องมาจาก รูปแบบการเลี้ยงดู ค่านิยม ความคิด ความเชื่อ การกำหนดบรรทัดฐาน และความคาดหวังจากสังคมที่แตกต่างกันระหว่างเพศชายและเพศหญิง ซึ่งความแตกต่างระหว่างชายและหญิงที่สังคมกำหนดขึ้น นำมาสู่ปัญหา การแสดงออกของปัญหา และวิธีการจัดการปัญหาที่แตกต่างกันระหว่างชายและหญิง¹¹ สอดคล้องกับการศึกษาพบวัยรุ่นหญิงมีรูปแบบการเผชิญปัญหามุ่งเน้นที่อารมณ์และคิดรำพึงรำพันกับปัญหา (Ruminative coping) มากกว่าวัยรุ่นชาย โดยพบว่ารูปแบบการเผชิญปัญหาแบบคิดรำพึงรำพันกับปัญหามีความสัมพันธ์สูงกับการเกิดภาวะซึมเศร้า³

ปัจจัยที่สามารถร่วมทำนายการเกิดภาวะซึมเศร้าในกลุ่มนักศึกษา

ผลการวิเคราะห์ Multiple logistic regression เมื่อควบคุมผลกระทบจากปัจจัยอื่น พบปัจจัยที่สามารถร่วมทำนายการเกิดภาวะซึมเศร้าในกลุ่มนักศึกษาหญิงและชายมี 5 ปัจจัย ได้แก่

ปัจจัยด้านสัมพันธภาพในครอบครัวและแรงสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน สอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมาพบปัจจัยด้านสัมพันธภาพกับครอบครัวและแรงสนับสนุนจากเพื่อนสามารถร่วมทำนายการเกิดภาวะซึมเศร้าในกลุ่มวัยรุ่นได้²² เนื่องจากการที่บุคคลมีสัมพันธภาพที่ดีกับครอบครัวกับเพื่อนจะทำให้มีแหล่งสนับสนุนและแหล่งช่วยเหลือ โดยเฉพาะนักศึกษาที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นเพื่อนจะมีความสำคัญมาก ดังนั้นเวลามีปัญหาหรือมีเรื่องที่ไม่สบายใจบุคคลที่ไม่ได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากเพื่อนอาจจะเกิดความรู้สึกเครียด วิตกกังวล และนำไปสู่การเกิดภาวะซึมเศร้าได้

ปัจจัยด้านค่าใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือนและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิต สอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่าน

มาพบเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตและค่าใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือนมีความสัมพันธ์ต่อการเกิดภาวะซึมเศร้าในวัยรุ่น²² ซึ่งแบบประเมินเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตในการศึกษาครั้งนี้ได้สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาสัมพันธภาพกับครอบครัว เพื่อน แฟน การสูญเสีย เศรษฐกิจ และการถูกระทำรุนแรง ดังมีการศึกษาพบวัยรุ่นที่ถูกกระทำรุนแรงมีความสัมพันธ์ต่อการเกิดภาวะซึมเศร้าทั้งในกลุ่มวัยรุ่นหญิงและชาย⁴

ปัจจัยด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง สอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมาพบความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์กับการเกิดซึมเศร้าในวัยรุ่น⁵ เนื่องจากบุคคลที่มีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองจะมีความมั่นใจ ภาคภูมิใจในตนเอง รับรู้ว่าตนเองมีความรู้ ความสามารถทัดเทียมกับคนอื่น ดังนั้นหากบุคคลที่รู้สึกมีคุณค่าในตนเองต่ำ จะมองว่าตนเองมีความรู้ ความสามารถไม่เท่าเทียมกับคนอื่น มองตนเองในด้านลบ ซึ่งนำมาสู่การเกิดภาวะซึมเศร้าได้

ปัจจัยที่สามารถร่วมทำนายการเกิดภาวะซึมเศร้าได้เฉพาะในกลุ่มนักศึกษาหญิง (2 ปัจจัย)

ปัจจัยด้านแรงสนับสนุนจากญาติ พบสามารถร่วมทำนายการเกิดภาวะซึมเศร้าได้เฉพาะในกลุ่มนักศึกษาหญิง เนื่องจากการที่บุคคลมีสัมพันธภาพที่ดีกับญาติพี่น้อง จะทำให้บุคคลรู้สึกปลอดภัย รู้สึกมั่นใจ และทำให้มีแหล่งช่วยเหลือแหล่งสนับสนุนเมื่อเวลามีปัญหา ส่วนนักศึกษาชายพบว่าแรงสนับสนุนจากญาติไม่สามารถร่วมทำนายการเกิดภาวะซึมเศร้า ทั้งนี้เนื่องจากนักศึกษาชายส่วนมากจะให้ความสำคัญกับเพื่อน เพื่อนมีอิทธิพลมาก ดังนั้นหากนักศึกษาชายได้รับแรงสนับสนุนจากเพื่อนที่เพียงพอโดยที่ขาดแรงสนับสนุนจากญาติก็ไม่มีผลทำให้เกิดภาวะซึมเศร้า ดังผลการศึกษาพบนักศึกษาชายให้ข้อมูลว่าเมื่อมีเรื่องทุกข์ใจไม่สบายใจบุคคลแรกที่พวกเขาจะไปขอความช่วยเหลือคือเพื่อนสนิทหรือกลุ่มเพื่อนในวงเล่า²¹

ปัจจัยด้านพฤติกรรมการใช้สารเสพติด สามารถร่วมทำนายการเกิดภาวะซึมเศร้าได้เฉพาะในกลุ่มนักศึกษาหญิง ทั้งนี้เนื่องจากพฤติกรรมการดื่มสุรา การ

สับสนหรือ ถือว่าเป็นเรื่องปกติสำหรับวัยรุ่นชาย ดังมีการศึกษาพบวัยรุ่นชายมองว่าการดื่มสุราแสดงออกถึงความกล้าหาญ ความเป็นชาย สุราเป็นสัญลักษณ์ของความ เป็นชาย²⁴ ดังนั้นการดื่มสุราจึงเป็นเรื่องที่ปกติในกลุ่ม วัยรุ่นชายที่ไม่ว่าจะมีความเครียดหรือไม่มีความเครียด ก็ดื่มสุราแต่ผู้หญิงที่ใช้สารเสพติดส่วนมากจะอยู่ในภาวะ เครียดหรือมีปัญหาในชีวิต ไม่สามารถหาทางออกของ ปัญหาได้มักจะใช้วิธีการผ่อนคลายความเครียด ความ กอดตัน โดยใช้สารเสพติด เช่น บุหรี่ สุรา ซึ่งนำมาสู่การ เกิดภาวะซึมเศร้า สอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมาพบ พฤติกรรมการเสพยาหรือสามารถร่วมทำนายการเกิดภาวะ ซึมเศร้าได้เฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นหญิงแต่ไม่สามารถทำนาย การเกิดภาวะซึมเศร้าในวัยรุ่นชาย⁹

ปัจจัยที่สามารถร่วมทำนายการเกิดภาวะซึมเศร้าได้เฉพาะในกลุ่มนักศึกษาชาย (มี 1 ปัจจัย)

ปัจจัยด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง เนื่องจากแบบประเมินความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองที่ ศึกษาในครั้งนี้มุ่งถามเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของ ตนเองว่าเท่าเทียมกับคนอื่นหรือไม่ และความโน้มเอียง ที่จะเป็นคนคลั่งเคลมเหลว ซึ่งประเด็นเรื่องความสำเร็จมี ผลกระทบมากในกลุ่มนักศึกษาชาย เนื่องจากสังคมและ วัฒนธรรมไทยที่มีความคาดหวังต่อผู้ชาย คือผู้ชายต้อง เป็นผู้นำ ต้องเป็นช้างเท้าหน้า ดังนั้นจึงพบว่าปัจจัยความ รู้สึกมีคุณค่าในตนเองสามารถร่วมทำนายการเกิดภาวะ ซึมเศร้าได้เฉพาะในกลุ่มนักศึกษาชาย และสอดคล้องกับ การศึกษาถึงลักษณะของความเป็นชาย (Masculine) ใน วัยรุ่นพบลักษณะของความเป็นชายมีความสัมพันธ์เชิง บวกต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ของวัยรุ่นชาย ซึ่งการรับรู้ด้าน ภาพลักษณ์ในด้านลบมีความสัมพันธ์ต่อการเกิดภาวะ ซึมเศร้าในวัยรุ่น²⁵ ดังนั้นหากวัยรุ่นชายไม่มีคุณลักษณะ ตามที่สังคมคาดหวังก็จะส่งผลต่อความรู้สึกมีคุณค่าใน ตนเอง จึงพบว่าปัจจัยด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง สามารถร่วมทำนายการเกิดภาวะซึมเศร้าได้เฉพาะในกลุ่ม นักศึกษาชาย

ปัจจัยที่ไม่สามารถร่วมทำนายการเกิดภาวะซึมเศร้าในนักศึกษาหญิงและชาย (มี 10 ปัจจัย)

ปัจจัยด้าน อายุ สาขาวิชาที่เรียน ระดับชั้นปีที่ ศึกษา และ คะแนนเฉลี่ยผลการการศึกษา (GPA) สอดคล้อง กับการศึกษาที่ผ่านมาพบ อายุ ระดับชั้นปีที่ศึกษาและ สาขาวิชาที่เรียน ไม่มีความสัมพันธ์กับการเกิดภาวะ ซึมเศร้าในกลุ่มนักศึกษา²⁶ ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มตัวอย่าง ส่วนมากอยู่ในช่วงวัยรุ่นและเป็นกลุ่มที่มีอายุใกล้เคียง กัน โดยมีอายุเฉลี่ย 20.6 (SD=1.5) มีประสบการณ์ที่ คล้ายคลึงกัน มีความเครียดและความกดดันจากชีวิตการ เป็นนักศึกษาเหมือนกัน มีระดับการศึกษาที่ใกล้เคียงกัน จึงทำให้ความคิดและทักษะการเผชิญปัญหามีความ ใกล้เคียงกัน ดังนั้นจากผลการศึกษาค้นนี้จึงพบว่าเพศอายุ ระดับชั้นปีที่ศึกษา คะแนนเฉลี่ยผลการการศึกษา (GPA) และรูปแบบการเผชิญปัญหา ไม่สามารถร่วมทำนายการ เกิดภาวะซึมเศร้าในกลุ่มนักศึกษา

ปัจจัยด้านลักษณะที่พักอาศัย การมีคูรักรหรือ แฟน แรงสนับสนุนทางสังคมจากพ่อแม่ และ ครู ไม่ สามารถร่วมทำนายการเกิดภาวะซึมเศร้าในกลุ่มนักศึกษา โดยพบปัจจัยด้านลักษณะที่พักมีความแปรปรวนของ ข้อมูลน้อย ทั้งในกลุ่มนักศึกษาหญิงและชายกว่าร้อยละ 90.9 และ 87.1 อาศัยอยู่ในหอพัก สอดคล้องกับการ ศึกษาที่ผ่านมาพบลักษณะที่พักอาศัยไม่มีความสัมพันธ์ กับการเกิดภาวะซึมเศร้าในกลุ่มนักศึกษา¹⁵ และชีวิตของ นักศึกษาส่วนใหญ่จะอยู่ที่มหาวิทยาลัย อยู่กับเพื่อน พัก อาศัยอยู่ที่หอพักมีเพียงส่วนน้อยคือร้อยละ 11.12 ที่พัก อาศัยอยู่ที่บ้านกับครอบครัว และช่วงวัยรุ่นเพื่อนมีความ สำคัญมาก ประกอบกับช่วงวัยรุ่นเป็นช่วงวัยที่ต้องการ ความเป็นอิสระ ต้องการที่จะดูแลรับผิดชอบตนเองเพื่อ แสดงให้ครอบครัวยอมรับว่าพวกเขาโตเป็นผู้ใหญ่แล้ว จึงพบว่าแรงสนับสนุนทางสังคมจากพ่อแม่ และครู การ มีคูรักรหรือแฟน ไม่สามารถร่วมทำนายการเกิดภาวะ ซึมเศร้าในกลุ่มนักศึกษา

ข้อเสนอแนะในการนำงานวิจัยไปใช้

มหาวิทยาลัยควรมีการประเมินคัดกรองภาวะ ซึมเศร้าในกลุ่มนักศึกษาอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะในกลุ่ม นักศึกษาหญิงที่มีพฤติกรรมการใช้สารเสพติด เช่น บุหรี่

สุรา เป็นต้น และกลุ่มนักศึกษาชายที่มีความรู้สึกล้มคุณค่าในตนเองลดลงหรือต่ำ เช่น กลุ่มที่ล้มเหลวในด้านการเรียน ด้านการกีฬา เป็นต้น ซึ่งถือเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการเกิดภาวะซึมเศร้า เพื่อมหาวิทยาลัยจะได้ให้การช่วยเหลือที่เหมาะสมต่อไปเพื่อป้องกันการเกิดโรคซึมเศร้าที่รุนแรงตามมา

มหาวิทยาลัยควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีทักษะการให้คำปรึกษา โดยเน้นกิจกรรมกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ร่วมทั้งจัดกิจกรรมเสริมสร้างสัมพันธภาพในกลุ่มนักศึกษา และพัฒนาทักษะการเผชิญความเครียดเมื่อต้องเผชิญกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ในด้านลบ จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมหรือเสริมสร้างความรู้สึกล้มคุณค่าในตนเองโดยเฉพาะในกลุ่มนักศึกษาชาย รณรงค์

ลดพฤติกรรมการใช้สารเสพติดหรือดื่มเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์โดยเฉพาะในกลุ่มนักศึกษาหญิง

นักวิจัยหรือนักวิชาการควรมีการศึกษาวิจัยหรือพัฒนาโปรแกรมการป้องกันและบำบัดที่มีความเฉพาะในกลุ่มนักศึกษาหญิงและชาย เพื่อศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโปรแกรม

กิตติกรรมประกาศ

ทีมผู้วิจัยขอขอบคุณอาสาสมัครทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งศูนย์วิจัยและฝึกอบรมด้านเพศภาวะและสุขภาพสตรี คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่สนับสนุนทุนในการศึกษาวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ศึกษากับภาวะซึมเศร้าในกลุ่มนักศึกษา และแสดงผลการวิเคราะห์ Univariate and Weighted (n=2,187)

ปัจจัย	ซึมเศร้า (n=468)		ไม่ซึมเศร้า (n=1719)		Univariate and Weighted	
	จำนวน	(ร้อยละ)	จำนวน	(ร้อยละ)	Crud OR	P-value
เพศ						0.67
ชาย	223	(47.95)	861	(50.4)	1	
หญิง	242	(52.04)	846	(49.56)	1.07(0.78 to 1.48)	
อายุ (ปี) (20.6 ปี SD=1.46)	20.6 (SD=1.3)		20.5 (SD=1.5)		0.89 (0.79 to 0.99)	0.03*
กลุ่มสาขาวิชา						
กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ	42	(8.97)	426	(24.73)	1	< 0.01*
กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพและชีวภาพ	121	(25.84)	175	(10.16)	7.01 (4.74-10.37)	
กลุ่มวิศวกรรมศาสตร์และสถาปัตยกรรมศาสตร์	59	(12.60)	268	(15.56)	2.23 (1.46-3.41)	
กลุ่มเกษตรศาสตร์และเทคโนโลยี	43	(9.18)	206	(11.96)	2.13 (1.35-3.36)	
กลุ่มวิทยาการจัดการ	49	(10.47)	168	(9.75)	2.96 (1.89-4.64)	
กลุ่มศึกษาศาสตร์, ศิลปกรรมศาสตร์และนิติศาสตร์	105	(22.43)	315	(18.29)	6.59 (4.21-10.32)	
กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	49	(10.47)	164	(9.52)	2.4 (1.62-3.54)	
ระดับชั้นปีที่ศึกษา						0.18
ชั้นปีที่ 1	100	(21.4)	417	(24.3)	1	
ชั้นปีที่ 2	109	(23.3)	420	(24.4)	0.87 (0.55 to 1.38)	
ชั้นปีที่ 3	119	(25.4)	424	(24.7)	0.83 (0.50 to 1.36)	
ชั้นปีที่ 4	132	(28.2)	373	(21.7)	1.02 (0.64 to 1.61)	

ตารางที่ 1 แสดงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ศึกษากับภาวะซึมเศร้าในกลุ่มนักศึกษา และแสดงผลการวิเคราะห์ Univariate and Weighted (n=2,187) (ต่อ)

ปัจจัย	ซึมเศร้า (n=468)		ไม่ซึมเศร้า (n=1719)		Univariate and Weighted	
	จำนวน	(ร้อยละ)	จำนวน	(ร้อยละ)	Crud OR	P-value
ชั้นปีที่ 5	5	(1.1)	48	(2.8)	0.32 (0.09 to 1.11)	
ชั้นปีที่ 6	3	(0.6)	37	(2.2)	0.29 (0.09 to 1.01)	
คะแนนเฉลี่ยผลการเรียน (GPA)						0.01 ⁺
1.50 – 2.00	14	(3.0)	54	(3.1)	1	
2.01 – 2.50	91	(19.4)	276	(16.0)	0.89 (0.36 to 2.20)	
2.51 – 3.00	172	(36.8)	584	(34.0)	0.66 (0.28 to 1.57)	
3.01 – 3.50	157	(33.5)	545	(31.7)	0.55 (0.23 to 1.32)	
3.51 – 4.00	34	(7.3)	261	(15.2)	0.24 (0.09 to 0.62)	
การมีคูรักหรือแฟน						0.39
ไม่มี	268	(57.1)	1,014	(58.9)	1	
มี	201	(42.9)	709	(41.1)	1.16 (0.83 to 1.62)	
ลักษณะที่พัก						0.86
หอพักหรือบ้านพัก	428	(91.3)	1523	(88.55)	1	
บ้าน	40	(8.5)	186	(10.8)	1.05 (0.61 to 1.81)	
อื่นๆ	1	(0.2)	12	(0.7)	0.41 (0.05 to 3.44)	
ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง						< 0.01 ⁺
สูง	25	(5.3)	264	(15.3)	1	
ปานกลาง	442	(94.2)	1456	(84.5)	4.34 (2.30 to 8.20)	
ต่ำ	2	(0.4)	3	(0.2)	7.47 (0.69 to 80.72)	
มุ่งเน้นที่ปัญหา						0.10
ต่ำ	157	(33.5)	648	(37.6)	1	
สูง	312	(66.5)	1075	(62.4)	(0.94 to 1.88)	
มุ่งเน้นที่อารมณ์						0.10
ต่ำ	312	(66.5)	1075	(62.4)	1	
สูง	157	(33.5)	648	(37.6)	0.75 (0.53 to 1.06)	
พฤติกรรมการใช้สารเสพติด						0.03 ⁺
ไม่ใช้	1228	(71.3)	305	(65.0)	1	
ใช้	164	(35.0)	495	(28.7)	1.48(1.03 to 2.11)	
สัมพันธ์ภาพในครอบครัว						<0.01 ⁺
สูง	12	(2.6)	228	(13.2)	1	

ตารางที่ 1 แสดงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ศึกษากับภาวะซึมเศร้าในกลุ่มนักศึกษา และแสดงผลการวิเคราะห์ Univariate and Weighted (n=2,187) (ต่อ)

ปัจจัย	ซึมเศร้า (n=468)		ไม่ซึมเศร้า (n=1719)		Univariate and Weighted	
	จำนวน	(ร้อยละ)	จำนวน	(ร้อยละ)	Crud OR	P-value
ปานกลาง	365	(77.8)	1391	(80.7)	2.99 (1.24 to 7.22)	
ต่ำ	92	(19.6)	228	(13.2)	15.09 (5.69 to 40.03)	
แรงสนับสนุนทางสังคมจากพ่อ						0.13
มาก	367	(78.3)	1433	(83.2)	1	
ค่อนข้างมาก	38	(8.1)	138	(8.0)	1.11 (0.62 to 1.98)	
ค่อนข้างน้อย	31	(6.6)	64	(3.7)	1.30 (0.66 to 2.59)	
น้อย	33	(7.0)	88	(5.1)	2.07 (1.12 to 3.83)	
แรงสนับสนุนทางสังคมจากแม่						0.04 [*]
มาก	403	(85.9)	1578	(91.6)	1	
ค่อนข้างมาก	42	(9.0)	100	(5.8)	1.82 (1.02 to 3.25)	
ค่อนข้างน้อย	15	(3.2)	27	(1.6)	1.53 (0.57 to 4.10)	
น้อย	9	(1.9)	18	(1.0)	1.69 (0.52 to 5.50)	
แรงสนับสนุนทางสังคมจากญาติ						0.88
มาก	265	(56.5)	848	(49.2)	1	
ค่อนข้างมาก	79	(16.8)	391	(22.7)	0.97 (0.61 to 1.53)	
ค่อนข้างน้อย	47	(10.0)	238	(13.8)	1.04 (0.61 to 1.78)	
น้อย	78	(16.6)	246	(14.3)	1.72 (1.71 to 2.68)	
แรงสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน						<0.01 [*]
มาก	299	(63.8)	1310	(76.0)	1	
ค่อนข้างมาก	113	(24.1)	302	(17.5)	1.79 (1.19 to 2.71)	
ค่อนข้างน้อย	41	(8.7)	84	(4.9)	2.97 (1.61 to 5.48)	
น้อย	16	(3.4)	27	(1.6)	1.93 (0.83 to 4.51)	
แรงสนับสนุนทางสังคมจากครู						0.33
มาก	182	(38.8)	825	(47.9)	1	
ค่อนข้างมาก	128	(27.3)	470	(27.3)	1.23 (0.81 to 1.85)	
ค่อนข้างน้อย	94	(20.0)	269	(15.6)	1.57 (0.99 to 2.48)	
น้อย	65	(13.9)	159	(9.2)	1.80 (1.07 to 3.02)	
ค่าใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือน						< 0.01 [*]
พอใช้	315	(67.2)	1468	(85.2)	1	
ไม่พอ	154	(32.8)	255	(14.8)	3.35 (2.24 to 5.0)	
เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิต	41.2±11.2		33.2±9.6		1.09 (1.07 to 1.11)	< 0.01 [*]

* P-value < 0.05; significant

ตารางที่ 2 ปัจจัยทำนายการเกิดภาวะซึมเศร้าในกลุ่มนักศึกษาโดยใช้สถิติ Multiple logistic regressions and Weighted โดยวิเคราะห์พร้อมและแยกวิเคราะห์ในกลุ่มนักศึกษาหญิงและชาย (n=2,187)

ปัจจัยทำนาย	นักศึกษาทั้งหมด				นักศึกษาหญิง				นักศึกษาชาย			
	Adjust OR (95% CI)	ลิ	SE	P-value	Adjust OR (95% CI)	ลิ	SE	P-value	Adjust OR (95% CI)	ลิ	SE	P-value
สัมพันธภาพในครอบครัว		1.27	0.31	<0.01*		1.08	0.38	<0.01*		1.49	0.38	<0.01*
สูง	1				1				1			
ปานกลาง	1.80 (0.71 to 4.58)				2.60 (1.05 to 6.45)				2.65 (0.82 to 8.55)			
ต่ำ	5.81 (2.03 to 16.66)				6.39 (2.13 to 19.23)				8.84 (2.54 to 30.70)			
แรงสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน		0.35	0.14	<0.01*		0.47	0.21	0.01*		0.21	0.20	<0.01*
มาก	1				1				1			
ค่อนข้างมาก	1.43 (1.08 to 1.91)				1.48 (0.92 to 2.37)				1.21 (0.76 to 1.93)			
ค่อนข้างน้อย	1.89 (1.18 to 3.02)				2.27 (1.15 to 4.47)				1.52 (0.72 to 3.18)			
น้อย	2.47 (1.20 to 5.12)				1.35 (0.08 to 1.48)				4.40 (1.85 to 10.48)			
ค่าใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือน		0.63	0.13	<0.01*		0.63	0.19	<0.01*		0.58	0.18	<0.01*
พอใช้	1				1				1			
ไม่พอ	1.89 (1.24 to 2.87)				1.96 (1.25 to 3.07)				1.80 (1.16 to 2.79)			
เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิต	1.06 (1.05 to 1.10)	0.57	0.005	<0.01*	1.06 (1.04 to 1.09)	0.06	0.008	<0.01*	1.06 (1.03 to 1.09)	0.53	0.007	<0.01*

ตารางที่ 2 ปัจจัยทำนายการเกิดภาวะซึมเศร้าในกลุ่มนักศึกษาโดยใช้สถิติ Multiple logistic regressions and Weighted

[illegible]

*p-value $\leq$ 0.05

เอกสารอ้างอิง

1. Bayram N, Bilgel N. The prevalence and socio-demographic correlations of depression, anxiety and stress among a group of university students. *Social Psychiatry Psychiatry Epidemiol* 2008; 43: 667-62.
2. Vatanasin D. Depression among undergraduate nursing students [dissertation]. Bangkok: Mahidol University.; 2005. (in Thai)
3. Eillen LC, DiGiuseppe R, Froh J. The roles of sex, gender, and coping in adolescent depression. *Journal of Adolescence* 2006; 41 (3): 409-15.
4. Bhatia SK, Bhatia SC. Childhood and adolescent depression. *American Family Physician* 2007; 75 (1): 73-81.
5. Thongchat W. The factor affecting depression of adolescents in Udon Thani Province [dissertation]. Mahasarakham: Mahasarakham University.; 2005. (in Thai)
6. Galambos NL, Leadbeater BJ, Barker ET. Gender differences in and risk factors for depression in adolescence: A 4-year longitudinal study. *International Journal of Behavioral Development* 2004; 28 (1): 16-25.
7. Wang J, Patten SS. The moderating effects of coping strategies on major depression in the general population. *Canadian Journal Psychiatry* 2002; 47: 167-73.
8. Margoles KM, Markiewicz D, Doyle AB. Attachment to parents, best friend and romantic partner: predict different pathway to depression in adolescence. *Journal of Youth and Adolescence* 2003; 34: 637-50.
9. Fernander AF, Flisher AJ, Psych FC, King G, Noubary F, Lambard C, et al. Gender differences in depression and smoking among youth in Cape Town, South Africa. *Ethnicity & Disease* 2006; 16: 41-50.
10. Nolen-Hoeksema S, Girgus S. The emergence of gender differences in depression during adolescence. *Psychological Bulletin* 1994; 155 (3): 424-43.
11. Rungreangkulkij S. Gender and mental health. *J Psychiatr Assoc Thailand* 2010; 55 (1): 109-18. (in Thai)
12. Hsieh YF, Bloch AD, Larsen DM. A simple method of sample size calculation for linear and logistic regression. *Statistics Medicine* 1998; 17: 1623-34.
13. Chirawatkul A. Statistics for health science research. Bangkok: Vitpan; 2009. (in Thai)
14. Trangkasombat U, Larphoonsarb V, Havanot P. The CES-D screening for depression in adolescents. *Journal of the Psychiatric Association of Thailand* 1997; 42 (1): 2-10. (in Thai)
15. Pathsard A. The effect of choice theory group counseling on coping strategies of the first year undergraduate students [dissertation]. Chonburi: Burapha University.; 2009. (in Thai)
16. Srimoragot P. Effects of supportive counseling on perceived illness, self-esteem, and moral in cervical cancer patients undergoing radiotherapy [dissertation]. Bangkok: Mahidol University.; 1993. (in Thai)
17. Nopparat P. Factors related to sexual risk behaviors among high school and vocational students [dissertation]. Chiang Mai: Chiang Mai University.; 2000. (in Thai)
18. Suphamongkhon N. anxiety, social support, and coping strategies of university students [dissertation]. Bangkok: Chalalongkorn University.; 2003. (in Thai)

19. Sombuthom S. The causal factors influencing depression of Mahasarakham University's students [dissertation].Mahasarakham: Mahasarakham University.; 2009. (in Thai)
20. Kanjanasilp J, Saramonee K, Kongsree S, Suthiraksa S, Chammallee I, Hanrin R. The prevalence of stress and depression among pharmacy students at Mahasarakham University. *Isan Journal of Pharmaceutical Sciences* 2008; 4 (2): 65-72. (in Thai)
21. Kaewjanta N. Perception of depression disorder among college students. The 3rd Global Congress for Qualitative Health Research. Khon Kaen, Thailand; 2012. (in Thai)
22. Sun J, Bays N, Wong Y. Depression symptoms, family functioning, university envelopment and social support: a population based study in university students in Beijing China. *International Journal of Psychology and Behavioral Sciences* 2011; 1 (1): 41-7.
23. Boonyamalik P, Saosarn P, Chutha W. Prevalence of depression among senior high school and vocational certificate students: a national school and college survey in 2004. *J Psychiatr Assoc Thailand* 2004; 52 (2): 172-80. (in Thai)
24. Sherer P, Wong-Uparaj P. Social dimension of alcohol consumption related to family violence. *Journal of Sahasart* 2009; 9 (2): 194-22.
25. Lyons AL, Carlson GA, Thurm AE, Grant KE, Gipson PY. Gender difference in early risk factors for adolescent depression among low income urban children. *Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology* 2006; 12 (4): 644-57.
26. Lee RB, Maria MS, Estanislao S, Rodriquez C. Factors associated with depression symptoms among Filipino University students. *WWW PLOS ONE* 2013; 8 (11): 1-7.